

الهام يوسفی

بسیاری از کشورهای جهان از پیر شدن جمعیت خود می‌ترسند. در ایران مدتی است شعار «فرزند کمتر، زندگی بهتر» با فراز و نشیب شدن دغدغه پیر شدن جمعیت، جای خود را در ذهن بسیاری از خانواده‌های ایرانی به سوال «واقعا فرزند کم کافی؟» داده است. عموم خانواده‌ها به ویژه آن‌ها که تجربه والد بودن را در کارنامه خود دارند، به طور غیررسمی تمایل دارند تا خانواده‌های بزرگ‌تری داشته باشند. موانع فیزیکی و اجتماعی بسیاری وجود دارد که زوج‌های جوان و خانواده‌ها را بر آن می‌دارد تا در این زمینه، باتر س و احتیاط بیشتری تصمیم بگیرند. آن‌ها معمولاً به آینده کودک خود فکری می‌کنند، به مشکلاتی که در دوران بزرگ کردن او پیش پایشان است، مسائل مادی، فرهنگی، اجتماعی، تربیتی. در همه کشورها برای تشویق خانواده‌ها به فرزندآوری سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های بسیاری وجود دارد؛ منتها این که هم‌اکنون ما مشمول بسیاری از کشورهای جهان باخطر ساختن فرزند نیستیم. جمعیت‌های جوانی تشویق خانواده‌ها به فرزندآوری می‌سازد که به نظر گرفته شده است؟ حالا که بسیاری از خانواده‌ها نگران این هستند که سر نوشت تک فرزندشان دهه‌های بعد بدون خواهر و برادر چه خواهد شد و اقبال به فرزندآوری را بیشتر شده است این نگاهی مقایسه‌ای داریم به سیاست‌گذاری‌های دولت‌های جهان در مقوله فرزندآوری و نیز میزان آن و موانع اجرایی شدن این قوانین در مصاحبه با یک کارشناس جمعیت.

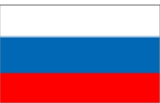

راه و رسم مبارزه با خطر سالخوردگی در کشورهای جهان

دولت‌های جهان چگونه مردمشان را به فرزندآوری تشویق می‌کنند؟

روسیہ

خانه‌ای برای فرزند سوم

بعد از روی کار آمدن پوتین در کشور روسیه، سیاست‌های تشویقی برای افزایش جمعیت قوت گرفت. خانواده‌هایی که دارای فرزند می‌شوند از پرداخت مالیات استقفا معینی معاف هستند و مورد حمایت‌های مالی برای تربیت و رشد فرزندان قرار می‌گیرند. دولت برای تولد فرزند سوم یک خانه به پدر و مادر نوزاد هدیه می‌دهد. همچنین مادری که دارای بیش از دو فرزند می‌شود، می‌تواند کمک هزینه‌های تولد توجهی دریافت کند. (استفاد از دید کود کستان از یکی از حمایت‌ها که به صورت تسدید کالا برای پرداخت نقدی به خانواده‌ها از دیگر موارد حمایتی است. از طرف دیگر نمایندگان مجلس روسیه تلاش کردند قانونی که توسط «جوزف استالین» مبنی بر جریمه مالیات خانواده‌های بدون فرزند تصویب شده بود را اجرائی کنند. بر این اساس مردان بدون فرزند تا ۲۵ تا ۵۰ سال و زنان تا ۲۵ تا ۳۰ سال باید درصد درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.

فرانسه

تشویق جدی برای فرزند سوم

مادران فرانسوی در صورت بچه‌دار شدن ۱۶ هفته مرخصی با حقوق و مزایای کامل دارند که از شش هفته پیش از تولد کودک ناشناس آغاز می‌شود.

پس از این دور همدلین می‌تواند به مرخصی سه ساله و بدون حقوق برنورند و بعد از آن بدون هیچ محدودیتی به شغل قبلی‌شان بازگردند. در فرانسه خانواده‌ها در صورت داشتن فرزند سوم مبلغ ۱۰۰۰ یورو به شکل بلاعوض دریافت می‌کنند.

همچنین دولت تضمین می‌کند که مخارج تحصیل فرزندان خانواده‌ها از پیش دبستانی تا دانشگاه را تأمین کند. اگر خانواده‌ها به دلیل تولد فرزندشان خدماتکار استخدام کنند، دولت بخشی از این هزینه را می‌پردازد. از دیگر سیاست‌های افزایش جمعیت در کشور فرانسه می‌توان به اختصاص سید مالا به خانواده‌ها اشاره کرد. دولت فرانسه برای زنانی که تازه مادر شده‌اند امکاناتی نظیر ویزیت رایگان در کنار خورداری از خدمات پرستاری در خانه را فراهم می‌کند.

سوئڈ

کمک هزینه اختصاصی برای کودک

در این کشور مرخصی والدین ۱۵ ماه است و آن‌ها اجازه دارند بعد از این مدت تا ۸ سالگی کودکشان به طور متناوب در مرخصی بگیرند و در زمان مرخصی، ۸۰ درصد حقوق خود، معادل ۴۸۰ روز کاری بهره‌مند شوند. همچنین خانواده‌هایی که بعد از ۳۰ ماه برای فرزند بعدی اقدام می‌کنند، از امکانات ویژه‌ای برخوردار می‌شوند. یکی از این تسهیلات اجتماعی که دولت سوئد برای کودکان سوئدی ارائه می‌دهد، «بیمه‌ای برای همه» نام دارد. کمک هزینه کودک (یا «بارن‌هیزنه» مبلغ مشخص و بلاعوضی است که دولت سوئد در ازای هر کودکی که در سوئد متولد می‌شود تا زمانی که کودک به سن ۱۶ سالگی برسد به والدین پرداخت می‌کند. میزان این کمک هزینه ارتباطی با میزان درآمد والدین کوک ندارد و همه اقشار جامعه تا بر سطح درآمدی از این تسهیلات دولت سوئد برخوردار هستند.

نروژ

بهشت کودکان و مادران

سیاست‌های این کشور، نه فقط در خصوص افزایش جمعیت بلکه در زمینه حمایت از کودکان تازه متولد شده هم، هدف اعاده‌است. تخفیف ساعات کاری به همراه دریافت مزایای شغلی برای والدین و تصویب قوانینی در زمینه ایجاد مراکز رفاهی و حمایتی برای مراقبت روزانه از کودکان، بخشی از این حمایت‌هاست. در این کشور پس از تولد هر کودک، پدر و مادر دو هفته مرخصی با حقوق دارند. پس از این مدت، این هفته مرخصی ۴۶ هفته‌ای در صورتی که با حقوق کامل یا ۵۶ هفته مرخصی با ۸۰ درصد پرداختی، که باید میان والدین تقسیم شود، یکی را انتخاب کنند. به‌منظور اطمینان از این که پدران حتماً امر نگهداری و پرورش کردن کودکان مشارکت خواهند داشت، پدران موظف هستند دست کم ۱۰ هفته از این دوران را متحمل کار مرخصی بگیرند. غالب این جاست که استفاده از این مرخصی برای وزیران دولت نیز امری غیر عادی تلقی نمی‌شود و بسیار معمول است که وزیران دولتی در سال نخست تولد فرزندشان، چند ماهی در مرخصی باشند. ضمن دولت به یکی از والدینی که تصمیم دارند تا دوا سالگی کودکشان در خانه بمانند، کمک هزینه ویژه‌ای پرداخت می‌کند. به همه این‌ها مراقبت‌های رایگان از کودکان، دارو و درمان رایگان و حق اولاد در قیاس حقوقی نیز اضافه می‌شود.

ژاين

خوشبختی با کودوموتیت

ژاپن یکی از پیرترین کشورها
جهان است که نرخ رشد جمعیت آن
۳ درصد است. به گفته
کارشناسان اگر این روال ادامه
داشته باشد در سال ۳۰۱۱ دیگر در ژاپن کودک زیر ۱۵
سالی وجود ندارد. برای بهبود وضعیت هرم جمعیتی در این
کشور، قانونی به نام کودوموتی و وضع شد که طبق آن،
خانواده‌هایی که فرزندی زیر ۱۵ سال دارند، ماهانه ۱۳ هزار
یمن کمک مالی دریافت می‌کنند. همچنین پدر و مادر یک به
یک می‌توانند با دریافت تسهیلات حقوق خود تا سقف تعیین
شده، به هر خصی برونه و این در حالی است که بعد از آن
می‌توانند بدون هیچ نگرانی به کار قبلی خود باز گردند.

انگلستان

۳ سال مرخصی با حقوق برای مادران

سیاست‌های این کشور، اختصاصاً ۵۲ هفته مرخصی زایمان برای زنان است که ۳۹ هفته آن با حقوق است؛ و ۶ هفته اول مرخصی با ۹۰ درصد حقوق است و مابقی آن، حداقل دستمزد. در انگلستان برای خانواده‌دارای فرزند حقوق هفتگی در نظر گرفته شده است.

گفت و گو با دکتر «شهلا کاظمی پور» استاد جمعیت‌شناسی درباره موانع فرزندآوری در ایران

فقط بندهایی که بار مالی نداشت اجرایی شد

مصطفیٰ میرجانیان

این سال‌ها بیشتر از این که در عمل، اجرای سیاست‌های تشویق به فرزندآوری را به چشم ببینیم، فقط به شکل شعار گونه در برابر قوانین، بندها و تصوراتی که شنیده‌ایم، واقعا ایراد بجاست که طرح‌های پیشنهادی برای تشویق به فرزندآوری، به شکل تمام و کمال اجرا نمی‌شود. برای این که موانع عملی شدن این سیاست‌ها را بدانیم به سراغ دکتر شهلا کاظمی پور استاد جمعیت شناسی و عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و مشاور و شناسای شورای عالی انقلاب به‌رنگی رفتیم. او علاوه بر داشتن مطالعات جمعیت‌شناسی در کشور، یکی از بهترین و به‌خوبی از زیر و بم مصوبه شورای عالی انقلاب به‌رنگی مطلع است.

چرا قوانینی که شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۹۱ در زمینه تشویق به فرزندآوری تصویب کرد و شما هم در تدوین آن نقش داشتید، تا این لحظه اجرایی نشده است؟

فقط به این قوانین پس از تصویب شورای عالی به مجلس رفتی، اما امروز در ریاست جمهوری آقای احمدی نژاد بودیم به همین دلیل مسکوت ماند. در دوره اول آقای روحانی پیشنهاد شد که یک بررسی دیگری بر روی این قوانین بشود. چون بسیاری از بندهای آن برای دولت بار مالی داشت. اما تا به چه مشکلات مالی، دولت ها هیچ کدام بر نداشتند. اما تا به چه مشکلات مالی، دولت ها هیچ کدام بر نداشتند. اما تا به چه مشکلات مالی، دولت ها هیچ کدام بر نداشتند.

این قوانین نرفتند. فقط بعضی از بندها که بار مالی نداشتند، چنین فر هنگی داشت و مثلاً مربوط به صدوا سیمابودرا پیاده کردن و ندوان بندهادر حال اجراست که البته انگشت شمار است.

چرا این سیاست ها جدی گرفته نشد؟ به جز بار مالی مسئله دیگری هم مانع اجرای این سیاست ها است؟

راستش من معتقد نه فقط این بحث، بلکه خیلی از مسائل دیگر هم در کشور مان جدی گرفته نمی شود. حالا این پند هایی که پیاده شده شاید در طول سالیان جواب دهد اما مسائل مختلفی در افزایش موایددخیل است و معلوم نیست حتی با اجرای شدی همان نندار هم که، مادر، داشته، جواب

منابع: مهر، تسنیم، عصر ایران، وبسایت شورای عالی انقلاب فرهنگی

از بند ۱۳ مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، در زمینه سیاست‌های تشویقی، فرزندآوری در ایران چه می‌دانید؟

مشوق‌هایی که اجرا نمی‌شود

شورای عالی انقلاب فرهنگی، در سال ۹۱ برنامه‌ای تصویب کرد که می‌توان آن را مهم‌ترین سند جمعیتی کشور نامید که طی سال‌های اخیر به منظور پیشگیری از کاهش نرخ باروری و حرکت در مسیر افزایش نرخ رشد جمعیت تصویب شده است. صوبه‌ای که بیشترین مفاد آن در سیاست‌های تشویقی برای فرزندآوری و در نتیجه پیشگیری از بخت‌خواب‌ها و کاهش‌های ناشی از پیر شدن کشور در آینده معطوف است. منتها تا امروز با گذشت بیش از شش سال از تصویب این طرح، هنوز بسیاری از بندگان در هفت‌خوان پیگیری و اجرای مسئولان، بلا تکلیف است. طرحی که ظاهراً به واسطه ایجاد بار مالی برای دولت، بابتی مهری مواجهه است و با وجود شرایط بحرانی کشور در زمینه کاهش نرخ جمعیت، به شکلی که مایه قوت قلب خانواده‌ها برای فرزندآوری نباشد، اجرایی شود. طرح مفیدی که به لزوم بازنگری و وضع قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی فرزندآوری به صورت پلکانی با رعایت سه معیار سن از دواج، فاصله مولد و تعداد فرزندان تأکید دارد و با هم، مروری داریم بر جزئیات بند ۱۳ آن که به‌طور برنامه‌هایی برای تشویق خانواده‌ها به فرزندآوری اختصاص دارد.

● پوشش بیمه اجباری در مان ر ایگان مادر و کود ک از ابتدای بارداری تا پایان د و سالگی کود ک، برای کسان ی که فاقد پوشش بیمه در مانی هستند.

● اختصاص سبد تغذیه ر ایگان ماهانه به صورت ین کالاشامل پروتئین، لبنیات، رنج و حبوبات به میزان یک تا ۲ میلیون ریال به مادران باردار و دارای فرزند زیر د و سال، حداقل برای سه دهک در آمد ی پایین و نیاز مندان بر اساس ارزش ر یالی سال ۱۳۹۰ به عنوان سال پایه.

● اختصاص بسته بهداشت ی - در مانی ر ایگان شامل مکمل های غذایی، دارو، آرایش های دوره ای و مورد ی و معاینه های ماهانه به مادران باردار و دارای فرزند زیر د و سال و حداقل سه دهک در آمد ی پایین.

● پوشش کامل بیمه ای برای در مان ناباروری های اولیه و ثانویه.

● اختصاص مر خصی استحقاق ی د و هفته ای تولد فرزند به پدر.

● اجرای کامل طر ح آتیة فرزندان با مبنا قرار گرفتن ارزش ر یالی سال ۱۳۸۹ به عنوان سال پایه

● پرداخت هدیه تولد فرزند به مادر به صورت سکه بهار آزادی.

● افزایش سنوات تحصیلی دانشجویان مادر به ازای هر فرزند ۵/۴ سال و کاهش سقف واحدهای درسی در هر نیم سال

● تانسف هشت واحد.

● متناسب سازی نظام آموزش ی کشور با ملاحظات جنسیتی و سیاست های جمعیتی در ساختار، محتوا و

